

**PROGRAM
REGIONALNY**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

Stanowisko Instytucji Zarządzającej RPO WSL w zakresie zmian w projektach w okresie trwałości

**(nie dotyczy działania 1.2 oraz poddziałań 3.1.1 i 3.2.1 - wdrażanych przez Instytucję
Pośredniczącą II – Śląskie Centrum Przedsiębiorczości)**

Podstawowym dokumentem określającym obowiązki dotyczące trwałości projektów finansowanych ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, jest **Rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006 r. ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności i uchylające rozporządzenie (WE) nr 1260/1999.**

Punkt 1 artykułu 57¹ tego rozporządzenia brzmi:

Państwo członkowskie lub instytucja zarządzająca zapewniają, aby operacja obejmująca inwestycje w infrastrukturę lub inwestycje produkcyjne zachowała wkład funduszy wyłącznie jeżeli w terminie pięciu lat od jej zakończenia nie zostanie poddana zasadniczej modyfikacji wynikającej ze zmiany charakteru własności elementu infrastruktury albo z zaprzestania działalności produkcyjnej i mającej wpływ na charakter lub warunki realizacji operacji lub powodującej uzyskanie nieuzasadnionej korzyści przez przedsiębiorstwo lub podmiot publiczny.

Jak wynika z powyższych zapisów, instytucja zarządzająca ma obowiązek zapewnić trwałość projektów, dlatego też zapisy umowy o dofinansowanie nakładają na Beneficjentów Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego obowiązek utrzymania celów projektu przez okres trwałości, czyli 5 lat od daty ostatniej refundacji poniesionych wydatków.

Umowa o dofinansowanie definiuje okres trwałości, jako: *okres, w którym założone cele Projektu zostaną utrzymane, a Projekt nie zostanie poddany zasadniczej modyfikacji, w rozumieniu art. 57 Rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006. Minimalny okres trwałości to okres 5 lat od daty zakończenia Projektu, przy czym za datę zakończenia realizacji Projektu dla potrzeb trwałości Projektu, przyjmuje się dzień, w którym zostały spełnione łącznie wymienione kryteria: czynności w ramach Projektu zostały faktycznie przeprowadzone (zakończenie rzeczowe projektu) oraz wszystkie wydatki Beneficjenta oraz odnośnego wkładu publicznego zostały opłacone.*

¹ <http://rpo.slaskie.pl/zalaczniki/2007/08/23/1187868086.pdf>

Zgodnie z zapisami umowy o dofinansowanie (m.in. §18):

Beneficjent jest zobowiązany zwrócić dofinansowanie wraz z odsetkami jak dla zaległości podatkowych, zgodnie z poleceniem zwrotu i w terminie wyznaczonym przez IZ RPO WSL, w przypadku gdy w okresie trwałości Projekt ulegnie znaczącej modyfikacji w rozumieniu art. 57 rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006.

Różnorodność przypadków, które występują w ramach poszczególnych projektów w okresie trwałości, wymaga każdorazowego analizowania czynników zmiany i ich wpływu na daną inwestycję, w celu ustalenia czy znacząca modyfikacja ma miejsce, czy też nie. Co do zasady, każda zmiana, która nie wprowadza znaczącej modyfikacji, będzie możliwa do wprowadzenia, jednak każdy przypadek jest inny (projekt zakłada inne cele, inne są przyczyny zmiany itp.), wobec czego musi zostać indywidualnie rozpatrzony. Dlatego też istotne jest, aby Beneficjent wystąpił o opinię w konkretnym przypadku (gdy została już zaplanowana dana zmiana lub modyfikacja zakresu/efektu projektu), w celu uzyskania stanowiska Instytucji Zarządzającej. Pozwoli to na uniknięcie sytuacji, w której konieczny będzie zwrot otrzymanego dofinansowania, zgodnie z przytoczonym powyżej paragrafem z umowy o dofinansowanie.

Poniżej przedstawiamy listę najczęściej pojawiających się problemów w okresie trwałości, które, mamy nadzieję, przybliżą Beneficjentom Programu, podstawowe zasady, jakimi IZ kieruje się przy podejmowaniu decyzji o zgodzie na wprowadzenie zmiany w okresie trwałości projektu. Polecamy też materiały przygotowane przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego² „Podręcznik *"Zagadnienie zachowania trwałości projektu współfinansowanego z Funduszy Europejskich"*; Ekspertyza zewnętrzna: *"Nieuzasadniona korzyść"* (materiał pomocniczy w zakresie interpretacji zasady trwałości) oraz artykuł z biuletynu Silesia-region (4/2010), przybliżający kwestię interpretacji art. 57³.

Wszelkie zapytania w kwestii trwałości należy kierować na adres korespondencyjny Wydziału Rozwoju Regionalnego Urzędu Marszałkowskiego.

² <http://www.funduszeuropejskie.gov.pl/Dokumenty> w dziale „Prawo polskie”

³ http://rpo-promocja.slaskie.pl/ebooki/2010_4/ (s.18)

Poniżej przedstawiamy najczęściej występujące zmiany w okresie trwałości wraz z opisem stanowiska IZ RPO WSL

Rodzaj zmiany	Pytanie Beneficjenta / Opis zmiany	Stanowisko IZ RPO WSL
<u>Wskaźniki</u>		
Zmiana liczby zakładanych miejsc pracy	Założyliśmy we wniosku o dofinansowanie, że w ramach projektu powstanie 6 miejsc pracy – po 0,5 etatu (3 miejsca pracy w przeliczeniu na pełny ekwiwalent czasu pracy). Po dwóch latach działalności chcielibyśmy ograniczyć część etatów oraz zwiększyć zakres czasu pracy dla pozostałych (zmiana na 3 pełne etaty). Czy taka zmiana jest dopuszczalna?	Obowiązek utrzymania wskaźnika zatrudnienia dotyczy wskaźnika „ <i>Liczba etatów w przeliczeniu na ekwiwalent pełnego czasu pracy</i> ” - EPC. Ewentualne zmiany w projekcie są możliwe – przy zachowaniu poziomu wskaźnika EPC.
Nieutrzymanie wskaźników rezultatu	Założyliśmy, że wskaźnik <i>Liczba osób korzystających z infrastruktury objętej wsparciem</i> zostanie osiągnięty w wartości 1100 osób/rok. W zeszłym roku osiągnęliśmy 1341 osób, obecnie mamy jedynie 890 osób, co wynika z utrudnień komunikacyjnych – przebudowa drogi utrudnia dojazd do naszego muzeum (mniej odwiedzających).	Każde nieutrzymanie założonych wskaźników rezultatu należy zgłaszać do Instytucji Zarządzającej RPO WSL wraz z dokładnym opisaniem przyczyny oraz podjętych przez Beneficjenta działań (np. dodatkowe działania promocyjne). Instytucja Zarządzająca podejmuje indywidualne decyzje, co do sposobu postępowania w takich przypadkach.
Zmiana sposobu użytkowania części powierzchni w ramach infrastruktury objętej wsparciem (zmian dot.	Przedmiotem projektu była budowa krytego boiska sportowego (budowa zakończyła się w 2008 r.). Obecnie planujemy dobudować nowe skrzydło oraz przebudować część obiektu (w związku z planowaną rozbudową). Zmianie ulegnie powierzchnia budynku	Co do zasady zmiany w projekcie są możliwe, pod warunkiem zachowania celów projektu (w tym przypadku celem jest poprawa infrastruktury sportowej). Beneficjent może dobudować (w ramach środków

wskaźnika produktu)	(wskaźnik „Powierzchnia wybudowanych zamkniętych obiektów sportowych”). Czy należy konsultować z urzędem marszałkowskim przedmiotową zmianę?	własnych) nowe skrzydło – pod warunkiem zgodności z celami projektu (cele sportowe). Z Instytucją Zarządzającą RPO WSL należy uzgodnić zakres niezbędnych zmian w projekcie (dofinansowanym ze środków RPO WSL). W przypadku gdy zagrożone będzie utrzymanie założonych celów (np. wskaźników rezultatu) projektu IZ RPO WSL może wydać opinię negatywną – braku zgody na zaproponowane przez Beneficjenta zmiany. Beneficjent powinien także zapewnić ciągłość funkcjonowania infrastruktury.
Zmiany dot. produktów		
Wymiana komputerów na nowe	W ramach dofinansowanego projektu zakupiliśmy 3 laptopy (w 2009 r.). Obecnie parametry zakupionych laptopów są niewytaczające – czy możemy wymienić komputery na nowe, co z założeniami w zakresie trwałości projektów?	Zgodnie z zapisami umowy o dofinansowanie <i>Wymiana sprzętu ruchomego w (...) okresie (okresie trwałości) jest możliwa jedynie na inny sprzęt ruchomy o co najmniej takich samych parametrach.</i> Beneficjent powinien poinformować IZ RPO WSL o wymianie sprzętu na nowy zgodnie z w/w zapisami umowy. Wymiana sprzętu jest kosztem własnym Beneficjenta.
Przebudowa infrastruktury	W wyniku realizacji projektu przebudowaliśmy 1,6 km dróg gminnych. Mieszkańcy posiadający działki poprosili nas o możliwość komunikacji z drogą dofinansowaną ze środków UE. Czy możliwe jest wybudowanie ronda na przebudowanej drodze – czy	Co do zasady zmiany takie są możliwe. Beneficjent powinien zwrócić się pisemnie do IZ RPO WSL - wykazać zakres zmian oraz uzasadnić przyczyny zmian (czy zmiany można było przewidzieć na etapie składania wniosku o dofinansowanie), jak również Beneficjent

	mamy czekać 5 lat, aż minie okres trwałości?	powinien zapewnić ciągłość funkcjonowania infrastruktury. Ewentualna zgoda IZ RPO WSL będzie zależała od zachowania przez Beneficjenta celów projektu – np. usprawnienia ruchu pojazdów.
Zniszczenie /kradzież/ zużycie sprzętu zakupionego w ramach RPO WSL	Tablice (znaki) dot. ścieżek rowerowych zostały zniszczone. Czy musimy odtworzyć brakujące tablice?	• Zakupione wyposażenie/sprzęt ruchomy, powinien być użytkowany co najmniej przez okres trwałości, czyli 5 lat od daty ostatniej refundacji poniesionych wydatków, lub zgodnie z określonym dla niego okresem amortyzacji, jeżeli jest on krótszy niż przewidziany dla projektu okres trwałości. • Sprzęt, który został zniszczony (lub skradziony, zużyty) powinien zostać uzupełniony przez Beneficjenta na własny koszt, tak aby jego ilość w okresie trwałości nie uległa zmianie (z wyłączeniem sytuacji, gdy uległ on zamortyzowaniu, zgodnie z ustawą o rachunkowości, w okresie krótszym niż trwałość danego projektu). Wymiana sprzętu jest dopuszczalna tylko na sprzęt o co najmniej takiej samej jakości i parametrach.
Przeniesienie sprzętu	W ramach projektu zakupiliśmy sprzęt medyczny. Chcielibyśmy przenieść go do innej filii naszego NZOZ, która mieści się na terenie tej samej gminy.	Co do zasady zmiana miejsca użytkowania sprzętu jest możliwa pod warunkiem: • dostarczenia Oświadczenia o prawie dysponowania nieruchomością na cele budowlane/ na cele realizacji projektu” lub prawa dysponowania nieruchomością w formie dzierżawy na okres obejmujący minimum czas realizacji projektu poszerzony o okres 5 lat

		zapewnienia trwałości, • zapewnienia, że przeznaczenie sprzętu, zakupionego z udziałem środków unijnych, nadal będzie zgodne z celami założonymi w projekcie.
Odpłatne wykorzystywanie sprzętu zakupionego ze środków RPO WSL (nie dotyczy projektów objętych pomocą publiczną)	W ramach projektu zakupiliśmy sprzęt, który chcielibyśmy wykorzystywać w ramach odpłatnych usług dla mieszkańców Gminy.	Wykorzystanie sprzętu zakupionego w ramach projektu powinno być zgodne z jego założeniami oraz założeniami konkursu o dofinansowanie, w ramach którego projekt otrzymał dofinansowanie. Jeżeli sprzęt miał być wykorzystywany nieodpłatnie, taka zmiana może spowodować konieczność ponownego przeprowadzenia analizy finansowej, w celu określenia nieprzewidzianych wcześniej dochodów, co może skutkować zwrotem części dofinansowania. Projekty o koszcie całkowitym poniżej 1 mln Euro nie będą zobowiązane do zwrotu wygenerowanych dochodów w rozumieniu art. 55. Rozporządzenia KE 1083/2006⁴. W przypadku, gdy odpłatne wykorzystywanie sprzętu spowoduje wystąpienie możliwości odzyskania części podatku VAT, Beneficjent powinien poinformować IZ RPO WSL o tym fakcie oraz proporcjonalnie zwrócić zrefundowany podatek VAT wraz z odsetkami (naliczonymi jak dla zaległości podatkowych od daty przekazania środków) w ramach możliwych do odzyskania

⁴ Rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006 r. ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności i uchylające rozporządzenie (WE) nr 1260/1999.

		środków. Indywidualna analiza każdego przypadku jest przeprowadzana przez IZ RPO WSL.
Odpłatne wykorzystywanie infrastruktury przebudowanej ze środków RPO WSL (nie dotyczy projektów objętych pomocą publiczną)	W ramach projektu założyliśmy, iż przebudowana hala sportowa będzie ogólnodostępna. Niestety wzrosły opłaty za media i zmuszeni jesteśmy pobierać opłaty celem utrzymania hali sportowej. Czy taka zmiana może zostać wprowadzona, czy będziemy musieli zwrócić dofinansowanie.	W takim przypadku należy zwrócić uwagę na dwie kwestie: 1) Utrzymanie założonych celów projektu – zmiana polegająca na wprowadzeniu dodatkowych opłat jest możliwa pod warunkiem zachowania ogólnodostępności. Nie jest dopuszczalne, aby ograniczyć dostępność tylko dla np. klubu sportowego – powinien być zachowany równy dostęp (taka sama odpłatność) dla wszystkich korzystających. 2) Analizie wymaga poddanie przez IZ RPO WSL wpływu na maksymalny poziom dofinansowania (tzw. luka w finansowaniu). Projekty o koszcie całkowitym poniżej 1 mln Euro nie będą zobowiązane do zwrotu wygenerowanych dochodów. Jeśli koszt całkowity przekracza 1 mln Euro może być niezbędne zaktualizowanie analizy finansowej projektu oraz ewentualnie pomniejszenie dofinansowania (zwrot części dochodów – proporcjonalnie do poziomu dofinansowania) – zgodnie z art. 55 Rozporządzenia KE 1083/2006⁴. W przypadku, gdy odpłatne wykorzystywanie infrastruktury spowoduje wystąpienie możliwości odzyskania części podatku VAT, Beneficjent powinien poinformować IZ RPO WSL o tym fakcie oraz proporcjonalnie zwrócić zrefundowany

		podatek VAT wraz z odsetkami (naliczonymi jak dla zaległości podatkowych od daty przekazania środków) w ramach możliwych do odzyskania środków. Indywidualna analiza każdego przypadku jest przeprowadzana przez IZ RPO WSL.
Niezaplanowane dochody (przychody) (nie dotyczy projektów objętych pomocą publiczną)	Przedmiotem projektu była rewitalizacja rynku (kompleksowa przebudowa rynku). Jeden z restauratorów prosi o możliwość odpłatnego zajęcia części rynku na (okresowe) prowadzenie działalności gospodarczej (ogródek piwny). Beneficjent nie założył dochodów z tego tytułu na etapie planowania inwestycji.	Co do zasady zmiany takie są możliwe. Beneficjent powinien zwrócić się pisemnie do IZ RPO WSL. Analizie wymaga poddanie przez IZ RPO WSL wpływu na maksymalny poziom dofinansowania (tzw. luka w finansowaniu). Projekty o koszcie całkowitym poniżej 1 mln Euro nie będą zobowiązane do zwrotu wygenerowanych dochodów. Jeśli koszt całkowity przekracza 1 mln Euro może być niezbędne zaktualizowanie analizy finansowej projektu oraz ewentualnie pomniejszenie dofinansowania (zwrot części dochodów - proporcjonalnie do poziomu dofinansowania) – zgodnie z art. 55 Rozporządzenia KE 1083/2006⁴. W przypadku, gdy w związku z niezaplanowanymi przychodami wystąpi możliwości odzyskania części podatku VAT, Beneficjent powinien poinformować IZ RPO WSL o tym fakcie oraz proporcjonalnie zwrócić zrefundowany podatek VAT wraz z odsetkami (naliczonymi jak dla zaległości podatkowych od daty przekazania środków) w ramach możliwych do odzyskania środków.

		Indywidualna analiza każdego przypadku jest przeprowadzana przez IZ RPO WSL.
<u>Zmiana w zakresie Beneficjenta</u>		
Zmiana Beneficjenta ze względu na likwidację SP ZOZ	W naszej Gminie planowana jest likwidacja Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej, który otrzymał dofinansowanie ze środków RPO WSL. Na bazie likwidowanej jednostki powstaną Niepubliczne Zakłady Opieki Zdrowotnej, które będą realizować wszystkie zadania w zakresie opieki zdrowotnej. Pomieszczenia i sprzęt zostaną użyczone przez Gminę bezpłatnie. Czy taka zmiana naruszy zasady trwałości projektu?	Trwałość projektu nie zostanie naruszona jeżeli Beneficjent zagwarantuje, że: • przeznaczenie majątku, powstałego z udziałem środków unijnych będzie zgodne z celami, do których był wykorzystywany przez zlikwidowany SP ZOZ, • majątek w oparciu, o który utworzony NZOZ będzie wykonywał świadczenia zdrowotne, nadal będzie stanowił majątek Gminy realizującej za jego pośrednictwem zadania własne w zakresie ochrony zdrowia, • zachowana zostanie pełna kontrola Gminy nad spółką tworzącą NZOZ. Każdorazowo jednak w przypadku zmiany Beneficjenta należy zwrócić się o opinię IZ. W przypadku przekształcania ZOZ w spółkę kapitałową IZ RPO WSL przeprowadza weryfikację czy może nastąpić uzyskanie nieuzasadnionych korzyści (np. w formie dywidendy albo w wyniku zbycia udziałów/akcji) przez udziałowców/akcjonariuszy. Ponadto wprowadzane zmiany muszą być zgodne z założeniami projektu oraz założeniami konkursu o dofinansowanie, w ramach którego projekt

		otrzymał dofinansowanie.
Zmiana Beneficjenta	Zakończyliśmy projekt w 2010 roku. W związku z przekształceniem jednostki, która prowadziła projekt (jednostka podlegała Miastu – z którą była podpisana umowa o dofinansowanie) chcielibyśmy przekazać budynek, który powstał w ramach realizacji projektu innej jednostce, która powstanie w jej miejsce (będzie to nadal jednostka podlegała Miastu).	Zmiana Beneficjenta jest dozwolona, jeżeli nie narusza zasad trwałości - nie wywoła zmiany charakteru działalności prowadzonej w budynkach objętych projektem, a cele projektu zostaną utrzymane. Każdorazowo Beneficjent powinien przedstawić plan takiej zmiany IZ. W takim przypadku obowiązki związane z utrzymaniem projektu w okresie trwałości przejmie nowy Beneficjent - w tym przypadku może to być gmina (Miasto) lub nowa jednostka.
Trwałość w przypadku projektów nieinwestycyjnych	Zakończyliśmy realizację projektu dofinansowanego z RPO WSL, który polegał na zorganizowaniu kampanii promocyjnej terenów inwestycyjnych. Realizację kolejnej edycji kampanii planujemy przeprowadzić z własnych środków i powierzyć spółce z większościowym udziałem samorządu. Czy taka zmiana jest możliwa?	Znacząca (zasadnicza) modyfikacja projektu dot. wyłącznie projektów, w ramach których powstała infrastruktura lub majątek trwały. W przypadku projektów promocyjnych, w których celem projektu była wyłącznie organizacja wydarzenia/ imprezy/ promocji (bez np. zakupu sprzętu niezbędnego do przeprowadzenia kampanii) zapisów dot. trwałości projektu nie stosuje się.
Zmiana formy zarządzania/ przekazanie w trwały zarząd innej jednostce	Nasz projekt polegał na zagospodarowaniu Rynku wraz z przyległym do niego otoczeniem. Chcielibyśmy przekazać nieruchomość wraz ze znajdującymi się na nich budynkami, które powstały w wyniku realizacji projektu w trwały zarząd jednostce organizacyjnej, która działa w formie jednostki budżetowej. Czy w związku z powyższym naruszymy postanowienia umowy?	Zmiana formy zarządzania jest co do zasady dozwolona. Wprowadzenie formy zarządzania przez nowy podmiot lub zmiana formy zarządzania jest indywidualnie rozpatrywana przez Instytucję Zarządzającą. Co do zasady jednak, przekazanie nieruchomości w trwały zarząd jednostce podległej Beneficjentowi, nie naruszy zasad trwałości projektu – nie zostanie naruszona zasada dot. zasadniczej modyfikacji:

		- zmiana mająca wpływ na charakter lub warunki realizacji przedmiotowej inwestycji lub powodujących uzyskanie nieuzasadnionych korzyści przez przedsiębiorstwo lub podmiot prywatny; oraz wynikająca ze zmiany charakteru własności elementu infrastruktury albo zaprzestania działalności produkcyjnej; - pod warunkiem zapewnienia przez Beneficjenta zachowania celów i rezultatów projektu. W przypadku, gdy zmiana formy Zarządzania spowoduje wystąpienie możliwości odzyskania części podatku VAT, Beneficjent powinien poinformować IZ RPO WSL o tym fakcie oraz proporcjonalnie zwrócić zrefundowany podatek VAT wraz z odsetkami (naliczonymi jak dla zaległości podatkowych od daty przekazania środków) w ramach możliwych do odzyskania środków.
Nieodpłatne użyczenie budynku/sprzętu	W ramach projektu wyremontowaliśmy pomieszczenia i zakupiliśmy sprzęt do domu kultury (rewitalizacja na cele kulturalne i edukacyjne). Chcemy jedno z pomieszczeń bezpłatnie (okresowo) użyczać stowarzyszeniom pozarządowym, co nie zostało przewidziane na etapie wniosku o dofinansowanie. Czy taka zmiana jest możliwa?	Co do zasady, zmiana formy wykorzystywania budynku/sprzętu jest dozwolona. Każdorazowo Beneficjent powinien przedstawić plan takiej zmiany IZ.